

OMENAKOTILO-OOPPERA

Ihmisen rajat ylittävä performanssi
ystävällisestä viljelystä Lanyangin
tasangolla Taiwanissa

YEN-LING TSAI

Kansallinen Chiao Tung -yliopisto

<http://orcid.org/0000-0003-1847-8240>

ISABELLE CARBONELL

Kalifornian yliopisto, Santa Cruz

<http://orcid.org/0000-0002-2863-2814>

JOELLE CHEVRIER

Land Dyke Feminist Family Farm - maatila

<http://orcid.org/0000-0001-6176-992X>

ANNA LOWENHAUPT TSING

Kalifornian yliopisto, Santa Cruz

Aarhusin yliopisto

<http://orcid.org/0000-0002-0411-959X>

Suomentaneet Helka Sivill ja Kaijamari Sivill

Miten tutkimusartikkelissa voisi antaa yhtä paljon painoarvoa visuaaliselle ja tekstimuotoiselle materiaalille? Tartuimme haasteeseen osallistuessamme Cultural Anthropologyn Sound + Vision -hankkeeseen. Hyvien esimerkkien löytäminen arkistoista oli kuitenkin piinallisen vaikeaa. Joko visuaalinen tai tekstimuotoinen materiaali on käytännöllisesti katsoen aina hallitsevassa

asemassa, ja toinen vaikuttaa irralliselta lisältä. Artikkeleissa visuaalista materiaalia käytetään usein esimerkkien esittämiseen. Elokuissa on selittäviä tekstejä. Kuinka siis luoda tekstiä ja elokuvaa sisältävä aineisto, jossa kumpikin kuljettaa tarinaa – vaikkakin toisinaan eri suuntiin?

Kysymyksen käsittely johti meidät ajattelemaan musiikin ja tekstin synkronoimista niin kuin oopperassa, missä ääni ja tarina täydentävät toisiaan ja luovat yhteisvaikutelman. Kumpikaan ei saa ylivaltaa, kumpikaan ei avaudu täysin ilman toista. Tässä hengessä kirjoitimme eräänlaisen oopperan: käsikirjoituksen, joka on tarkoitus lukea samaan aikaan elokuvan kanssa.

Tapahtumapaikaksi valittu Yilan on taiwanilaisen oopperan synnyinseutua, ja taiwanilainen ooppera poikkeaa eurooppalaisesta melko huomattavasti tavoilla, jotka tukevat valitsemamme tehokeinon käyttöä. Artikkelissa kuvaillun ympäristöystävällisen viljelyn lailla sekin on ruohonjuuritason toimintaa, jota harrastavat amatöörit ja jota leimaa vahva queer-henkisyys. Emme silti hyödynnä perinteistä yilanilaista oopperaa, sillä koemme vahvempaa yhteyttä uudempaan taiwanilaiseen o-pe-i-laan (胡撇仔), jossa sekoitetaan ja törmäytetään monenlaista estetiikkaa. Yilanilaisesta oopperasta lainasimme lyömäsoittimet, mutta yhdistämme niihin kotiloiden, veden, lintujen ja muiden olentojen ääniä. Elokuvallinen ”musiikki” ei ole säestystä vaan käy vuoropuhelua käsikirjoituksen kanssa, johon on yhdistelty haastattelumateriaalia, osallistujien havaintoja ja meidän analyttistä mielikuvitustamme. Käsikirjoitus jaokuva kertovat eri tarinoita, jotka kuitenkin liittyvät toisiinsa: pyydämme lukijaa yhdistämään tarinat mielessään niiden eroa kunnioittaen. Elokuvasa ja tekstissä riisiviljelmien moninaiset olennot esittävät tulkintansa yhteiselosta.

Teos on tehty luettavaksi ääneen, joko useaa ääntä käyttävän yhden lukijan tai ryhmän esitettäväksi. Tässä teksti on kuitenkin sovitettu niin, että siitä voivat nauttia myös hiljaiset katsojat. Elokuva pyörii koko tekstin ajan, mutta välillä lukijoita pyydetään keskeyttämään lukeminen ja katsomaan pelkkää elokuvaa ennen kuin he jatkavat lukemista. Toivomme, että lukijat noudattavat seuraavia synkrointikuvakkeita niin tekstissä kuin elokuvassa: avoin kirja tarkoittaa ”aloita lukeminen”, kieltoviivalla merkitty kirja tarkoittaa ”keskeytä lukeminen, katso vain elokuvaa”:

Kun näet jommankumman kuvakkeen tekstissä, tarkista että se näkyy myös elokuvassa ja toisinpäin. Jos kuvake ei näy molemmissa, keskeytä elokuva tai lukeminen, kunnes kuvakkeet ovat näkyvissä yhtä aikaa. Kun elokuvassa tapahtuu jotain erityisen jännittävää, keskeytämme lukemisen ja kerromme, kun on aika jatkaa taas. Älä kuitenkaan pysäytä elokuvaa lukemisen ajaksi. Tavoittemme on luoda käsikirjoituksen ja elokuvan välille dialogi, jossa kumpikin pääsee vuorollaan vahvemmin esiin. Selittävät huomautukset ja sitaattien lähteet on koottu tekstin loppuun, jotta ne eivät häiritse lukemista.

Tarinassamme kuullaan kolmea ääntä: Maanviljelijää, joka kuuluu Yilanin ympäristöystävällisten viljelijöiden yhteisöön, Saivartelijaa, joka on arkiston vakiokalustoa ja Vaeltajaa, joka on ajelehtiva kummitus. Jos käsikirjoituksen haluaa esittää ääneen, yksi lukija voi lukea kaikki kolme ääntä tai ne voidaan jakaa useammalle lukijalle samaan tapaan kuin juhlissa tai luokkahuoneessa. On tärkeää huomata, että elokuvassa esitetään myös monia muita tapoja reagoida muuttuviin ekologisiin olosuhteisiin. Esimerkiksi time lapse -kuvauksella näytetään, miten riisi reagoi säähän ja eläimiin, miten se kasvaa ja kukkii – muutokset ovat niin hienovaraisia, että ne jäävät usein näkymättömiksi muille kuin maanviljelykseen vihkiytyneille. Haastamme katsojat huomaamaan: kaikki, jotka äkkäävät, milloin riisi kukkii, saavat meiltä erityisen kunniamaininnan. (Vihje: katso minuuttia 49.)

Video ja teksti esittävät toisiaan tukevia väitteitä, jotka kuitenkin heijastavat toisiaan vain harvoin: pyydämme lukija-katsojaa pohtimaan niitä kaikkia. Esimerkiksi elokuvan aloittavassa tekstittömässä osuudessa katsojia pyydetään muistamaan, että niin kotilot kuin maanviljelijätkin havainnoivat riisipeltojen olosuhteita tarkkaavaisesti, mutta kummatkin puurtavat vailla transsendentaalisen tiedon tuomaa selvyyttä. Väite toimii koko artikkelin kehyksenä, mutta sitä ei toisteta käsikirjoituksessa.

Ennen vanhaan yilanilaisen o-pei-lan esittäjät käyttivät toimistaan ilmausta kùn koa-à (滾歌仔), mikä tarkoittaa ”panna yilanilainen ooppera pyörimään”. Aloitetaan siis ja ”pannaan o-pei-la pyörimään”.

PROLOGI

Käynnistä elokuva.

Maanviljelijä: Kerrotaan, että kauan sitten keisari Yao, joka on nykyään temppelessä jumalana, perusti Kiinan virkamiehille ansioihin perustuvan ylennysjärjestelmän. Pappa Chang kertoi hänestä tällaista tarinaa: kun hänen oli aika siirtää valta eteenpäin, hän sivuutti oman poikansa ja valitsi seuraajakseen Shunin, maanviljelijän, joka tiedettiin tavattoman kuuliaiseksi ja vanhempiaan kunnioittavaksi. Kun Shun meni pellolleen, hänen kuuliaisen kunnioittava asenteensa sai eläimetkin liittymään mukaan työnteekoon.

Pappa Chang kommentoi tarinalla 1950-luvun Vihreän vallankumouksen elokuvaa, jossa opastettiin taiwanilaisia riisinviljelijöitä kemikaalilannoitteiden ja tuholaismyrkkujen käytössä. Hän muisteli, että silloin riisintaimien istutusaikaan kaikkialla oli haudanhiljaista, eläinten tai lintujen ääniä ei kuulunut. Mutta nykyään, kun maahan on noussut uusi ”ystävällisten viljelijöiden” sukupolvi, äänet palailevat hiljalleen, hän sanoi. Eläimet liittyvät työnteekoon aivan kuin Shunin kanssa aikoinaan.

Kaikki eläimet eivät kuitenkaan tue maanviljelijöitä. Jotkut tekevät kaikkensa sadon tuhoamiseksi.

Saivartelija: Ehkä olette kuulleetkin omenakotilosta. Sen latinankielinen nimi on *Pomacea canaliculata*, ja jotkut nimittävät sitä pelkästään ”omenaksi”. Se tuotiin 1900-luvun kehityksen aallonharjalla Argentiinasta Taiwaniin osana uutta mahdollista ruoantuotantohanketta. Nilviäisestä puhuttiin ”kulta-aarrekotilona”, mutta kukaan ei suostunut syömään sitä. Hylättynä se levisi maaseudulle ja kävi riisintaimien kimppuun – ne maistuivat sille erinomaisesti. Sama kuvio toistui kaikkialla Aasiassa ja kauempanakin. Kaakkois-Aasiassa omenakotilo uhkaa kosteikkojen tasapainoa. Kotoperäisten kotilolajien kannat kutistuvat. Omenakotilo ahmii nuorta riisiä kaikkialla. Taas kerran edistyksen lempilapsesta kehkeytyi vaarallinen tuholainen. Asiantuntijat ovat kirjoittaneet lukuisia toimintaohjeita, jotka kattavat sekä tappavat nilviäismyrkyt että työlään, varsinkin yöaikaan tapahtuvan käsin keräämisen. Oletteko koskaan miettineet, miten pienviljelijät käyvät tämän uuden ja yleistyvän tuholaisen kimppuun? Arveletteko heidän seuraavan asiantuntijoiden ohjeita vai perimätietoa? Tutkimusryhmämme havainnoista paljastui jotain aivan muuta: kokeellisia luonnonhistoriallisia käytäntöjä, joiden nojalla viljelijät kokeilevat erilaisia väliintuloja tarkoituksenaan mahdollisesti muuttaa monilajisen ympäristön dynamiikkaa. Tiede, kansanusko, perinteet, yhteisön keskustelu, sosiaalinen media – viljelijät yhdistelevät kokeiluissaan näitä kaikkia. Monet olennoista, kotilot mukaan lukien, ovat uusia tulokkaita alueella, ja maanviljelijät tutustuvat siihen, miten muut olennot tutustuvat toisiinsa. Tuloksena on muuttuva, monilajinen koreografia. Ehkä paras tapa näyttää se teille on tämä teksti ja kuvan monilajinen ooppera.

ENSIMMÄINEN KOHTAUS: Tuulenhenkäys

Vaeltaja: Tulin tänne yksin, juuriltani revittynä ja nälkäisenä. Olin menettänyt suuntavaistoni. Sade kylästä minut. Joen virtaukset tempoivat minua. Minulla ei ollut taloa, jossa levätä, ei sukua, joka ruokkisi. Minua kutsuttiin ”orvoksi hengeksi, vaeltavaksi aaveeksi” (孤魂野鬼; guhun yegui). Kukaan ei huomannut minua. Hiivin niin lähelle taaksesi, että saatoin tönäistä sinua. ”Sainpas sinut”, huusin, mutta et koskaan kuullut. Minua ärsytti. Heitin sivettikissan auton alle, ohjasin rekan törmäämään moottoripyörääsi. Onnettomuuksien myötä huomasit, tunsit, että jokin kiusasi sinua. Annoit minulle ruokaa, vaatteita ja rahaa. Niin minä palasin mutaan, jossa luuni olivat levänneet jo kauan. Löysin elämänkierron, jossa kummitella ja jota riivata. Jos annat tavaraa ja juttelet minulle, auttelen sinua vähän. Vaan älä luulekaan, että omistat minut! Pieren naamallesi ja lähden lätkimään juuri silloin kun haluaisit minut lähelle.

Meikäläiset eivät viihdy yksin sinun seurassasi, meistä on moneksi. Me kasvamme riisin mukana, mutta olemme myös rikkaruohot. Olemme kotilon karhea kieli. Olemme myös maanviljelijän käsi, joka erottaa kotilon juhla-ateriastaan.

Minulla on vieläkin nälkä; ruoki minua.

Maanviljelijä: Kuuma päivä tänään, mutta silti niskassa tuntuu kylmä henkäys. Se voi olla hikeä, mutta luulen että se johtuu kummituksista. Tunnen niiden läsnäolon. Tiedättekö, miten näiden maiden vanhat viljelijät löysivät ne? Kummitusten luita alkoi löytyä, kun aluetta parannettiin viljelykelpoiseksi 1950-luvulla. Se oli Yhdysvaltojen tukeman maaudistuksen aikaa, ja kun kukkuloita lanattiin ja muokattiin pelloiksi, täältä löytyi luita. Kylässä arvellaan, että luut kuuluvat toisen maailmansodan amerikkalaisten pommitusten uhreille, sillä Taiwan oli siihen aikaan Japanin siirtokunta. Ihmiset varmaankin yrittivät päästä suojaan Syvään painanteeseen, jolta kylä on saanut nimensä. Siinä he eivät onnistuneet. He kuolivat näille pelloille. Meillä ei ole tietoa, kenen sukuun he kuuluivat. Kun törmäyksiä oli sattunut liian monta, ymmärsimme, että meidän on oltava parempia naapureita. Vanhat viljelijät rakensivat luille temppelein, mutta me uudet viljelijät alamme vasta tutustua kummituksiin. Emme vielä tiedä, kuinka paljon heille on hyvä uhrata tai millaista valuuttaa he käyttävät. Yritämme silti osoittaa kunnioitusta parhaamme mukaan, sillä mehän tässä tunkeilemme heidän asuinsijoilleen.

Saivartelija: Kummitukset – niiden on saatava syödäkseen. Kuten muidenkin: kotiloiden ja sammakoiden, lintujen ja iilimatojen, valleilla kasvavien vihannesten ja rikkaruohojen. Ystävällisten viljelijöiden – ja meidän tutkimusryhmämme – esittämät kysymykset liittyvät siihen, miten kukin näistä olennoista käyttäytyy hankkiessaan ruokansa. Miten ne vuorovaikuttavat keskenään? Onko omenakotiloiden tapaisten uusien tulokkaiden ja vanhojen asukkaiden tavoissa eroja? Entä onko olemassa tapoja ujuttaa mukaan omat tavoitteensa tuhoamatta kaikkia? Maanviljelijät oppivat, niin myös muut täällä elävät olennot. Me tarkkailemme niitä, pyrimme kohti etusijaisia näkökulmia, osallistumme. Meidän luonnonhistorialliset kokeemme neljällä eri tasolla ovat nämä: riisipeltojen olennot kohtaavat ja neuvottelevat meidän kanssamme ja keskenään, viljelijät kokeilevat uusia yhteiselon tapoja, tutkimusryhmämme työstää projektia, toteutamme performatiivisen käsikirjoituksen ja elokuvan.

Kaikella tällä on merkitystä niin ikään neljällä tasolla. Ensinnäkin ystävällinen viljely on reaktio suurten panosten ja suurten tuottojen Vihreään vallankumoukseen, joka on hallinnut Taiwanin maanviljelyä siitä asti, kun se 1950-luvulla aloitettiin. Vihreä vallankumous erotti viljelmät ekologisista yhteisöistä ja niistä tehtiin tuottavia koneita. Sadon vaaliminen tarkoitti kaiken muun tuhoamista. Ystävälliset viljelijät ovat pyrkineet palauttamaan laajempia ekologioita, joissa riisi voisi vastata muuhunkin kuin teollisuuden vaatimuksiin. Ystävällisen viljelyn luonnonhistorialliset kokeet härnäävät maanviljelys-teollista perintöä avautumaan muidenkin kuin ihmisten mahdollisuuksille elää. Ystävällinen viljely on yhtä lailla yhteiskunnallinen liike kuin elinkeinokin.

Vaeltaja: Liike – se virtaa, kuin hukkuneet sielut vedessä. Vesi kantaa mennyttä mukanaan. Se vuotaa säiliöistä eikä tottele ohjeita, sekoittaa siihen tulevan ja siitä poistuvan. Teolliset kemikaalit viipyvät vedessä ja estävät hyviä aikeita. Kotilot matkustavat veden mukana, samoin mineraalit ja mikrobit. Vesi on väkivallan virtaa... ja siunausten virtaa.

Saivartelija: Mitä se on? Ei mitään? No, minäpä jatkan. Toiseksi, viljelijöiden kokeet ovat suurelta osin ristiriidassa yhteiskuntatieteilijöiden puheiden kanssa. Huomattavan monien kollegojeni mukaan maanviljelijät joko seuraavat nykyaikaista tieteellistä tietoa tai vaihtoehtoisesti pitävät kiinni perinteistä. Tämä varsin hyödytön dikotomia on Vihreän vallankumouksen perintöä. Sitä on päivitetty viime aikoina, mutta muutokset ovat hienovaraisia. Kyläläiset ovat joko omaksuneet länsimaisen tieteen hegemonian ja sen ”yhden maailman maailman” tai sitten he noudattavat alkuperäiskansoilta periytyviä tapoja. Yilanin ystävällisiä viljelijöitä ei voi niputtaa kumpaankaan ryhmään. Toiset ovat vanhoja tilallisia, toiset taas vastikään kaupungista muuttaneita tulokkaita, joilla on paljon opittavaa. Monille tiede on sydämenasia, he lukevat ammattikirjallisuutta, kehittelevät kokeita ja suunnittelevat pienen mittakaavan viritelmiä – kuten kotiloansoja ja sähkökäyttöisiä patoluukkuja. Silti tällaisetkin viljelijät ottavat kummitukset huomioon, oppivat vanhemmilta polvilta ja kokeilevat monenlaisia tapoja elää riisipellon olentojen kanssa. He eivät myöskään tyydy valmiiksi paketoituihin orgaanisiin opinkappaleisiin. He rohkaisevat uteliaisuuteen, jakavat toisilleen tietoa riisipellon elämän alati muuttuvista olosuhteista.

Kolmanneksi maanviljelijät lähestyvät riisipellon olentoja avoimesti ja kokeellisesti ja herättävät kysymyksiä toislajisten ontologisista maailmoista – ei yksinomaan muodoista, joita ne saavat erilaisista ihmisperspektiiveistä nähtynä, vaan myös maailman ja niiden monenlaisen keskinäisen käytännöllisen kanssakäymisen ontologisesta statuksesta. Keskusteluissa radikaalista globaalista erosta nämä kysymykset nousevat esiin vain harvoin, vaikka ne ovat keskeisiä ystävällisten maanviljelijöiden ja muiden olentojen kanssakäymisessä. Viljelijät haluavat selvittää, miten voisivat mukauttaa paitsi omia käytäntöjään myös muiden lajien käytäntöjä, ja silloin on otettava huomioon myös muiden tapa tarkkailla maailmaa – ja olla. Viljelijät seuraavat muiden olentojen suoriutumista elämässä, ja niin teki myös tutkimusryhmämme. Näytämme tuloksen elokuvana.

Sitä pääsemme neljänteen tapaan, tutkimusyhteistyöhön, johon osallistuvat kokemuksillaan (neljässä kehossa) kaksi ystävällistä viljelijää, kaksi elokuvantekijää ja kaksi antropologia. Ryhmä loi performanssiformaatin monilajisille performansseille.

Vaeltaja: Hei, kaipaamme huomiota.

Saivartelija: Mitä ihmettä? Muistiinpanoni katosivat. Ääh!

TOINEN KOHTAUS: Moneksi tulemista

Vaeltaja: Katso minua. Muovaudun moneksi; peltosi on minulle haaste. Noiden kotiloiden esivanhemmat tunsivat toisen maailman, täällä ne tarkkailevat ja oppivat. Teidän vuodenaikanne saavat ne kukoistamaan, ne uusiutuvat. Talveksi kaivaudumme mutaan uinumaan verkkaista ei-kuolonunta. Kun tunnen lämmön palaavan, ne heräävät kanssani ja me syömme. Rikkaruohontaimia, riisintaimia – meille kelpaa kaikki. Näemme taimien tekevän vartta ja kaadamme ne mutaan. Sitten haistamme kumppanimme ja liitymme samaan röykkiöön parittelemaan tuntikausiksi. Me olemme monta.

Minä olen muta, olen vuodenajat, olen kotilo ja riisinvarsi, jolle kotilot munivat. Annan niille elämän ja otan sen myös pois.

Huomaa minut. Olen tuleva äiti, ryömin painavana vedestä ylös polttavaan ilmaan antaakseni vaaleanpunaisille munilleni kodin vesirajan yläpuolella, missä harva koskee niihin. Asetan sadat munani hitaasti, yhden kerrallaan, en kiirehdi. Ja kun äiti palaa veteen, lepään massojen joukossa päivän, viikon, kaksi viikkoa. Olen pikkuruiset kotilot, jotka kuoriutuvat, putoavat ja kelluvat ja sitten syövät ja syövät ja syövät. Olen nuo pikkuruiset kotilot, ja en ole. Olen monta.

Putoamme pellollesi: meitä on monta. Olemme oppineet tuntemaan tämän paikan, tehneet siitä lisääntymisen paikan. Millaisia naapureita te viljelijät olette? Kumpi on pelottavampi, te vai me?

KOLMAS KOHTAUS: Väkivallan ja siunausten virta

Maanviljelijä: Kotikyläni historia ulottuu kauas, ja kun sanon kauas, tarkoitan todella kauas. Yilan oli ennen osa Japaninhautaa, se lepäsi Tyynen valtameren pohjassa. Kun sedimentti vuosien saatossa pikku hiljaa kasaantui, merestä nousi Lanyangin tasanko. Mutaisesta alustaan saakka Yilan on ollut ailahteleva, sen maisemaa on siunattu muutoksilla. Arkeologiystäväni kertoi, että hiekkadyyni, jolla ihmiset asuivat ja keräsivät simpukoita noin neljä tuhatta vuotta sitten, on jo kahdeksan kilometrin päässä merestä. Nykyiset kukkulat ja laaksot ovat muodostuneet vasta noin kaksituhatta vuotta sitten.

Alueemme on historian kirjoissa. Vuonna 1650 Hollannin Itä-Intian kauppakomppanian kirjoissa mainitaan yhdeksäntuhatta Yilanin alkuasukasta, jotka ilmoittivat kansansa nimeksi kavalanit. Tuhattakahdeksansataaluvun alussa tasangolle tulvahti satatuhatta han-kiinalaista. Se oli ensimmäinen suuressa mittakaavassa tapahtunut etninen syrjäyttäminen Yilanin historiassa.

Kuulostaa ehkä kummalliselta. Nykyään matka Taipeiista taittuu Yilaniin tunnissa, miksi siis varhaisilta kiinalaisilta valloittajilta kesti yli sata vuotta päästä Yilaniin? Yilanin ja Taipeiin välissä kohoaa kaksi vuoristoa, Datun (大屯) ja Xueshan (雪山). Siksi austronesialaiset kulkivat Yilanista Taipeihin tuhannen vuoden ajan soutamalla. Qing-dynastian hallitus raivasi Yilaniin polun, joka lyhensi matkaa kolmella päivällä. Vuonna 1916 japanilaiset rakensivat julkisen tien, mutta se mutkitteli vuoristossa vaarallisesti. Kun matkustin tiellä lapsena, pientareet olivat täynnä kadotettujen sielujen lohduksi jätettyä haamurahaa. Ensimmäinen moottoritie Taipeiista itään valmistui lopulta vuonna 2005. Uusi infrastruktuuri muutti Yilanin Taipeiista tulevien kaupunkilaisten maaseutuelämyspuistoksi. Lanyangin tasangolle on sittemmin putkahtanut seitsemäntuhatta pikkukartanoa, keskimäärin kaksi päivässä. Moottoritien mukana urbaani asutus levisi ja maakaupoilla keinottelu yleistyi, mutta tasangolle saatiin myös uusia asukkaita ja uutta vuoropuhelua maaseudun ja kaupunkimaisten alueiden välille. Me ihmiset muokkaamme tasankoa kaiken aikaa niin kuin myös Lanyangjoki.

Saivartelija: Maanviljelijä syyttää moottoritietä Yilanin maiden kaupallistamisesta, mutta tosiasiassa rajaseutuja riistävä kapitalismi alkoi Yilanissa jo paljon aiemmin. Tuhatkahdeksansataaluvun maahanmuuttoaallossa tuli aseistettujen hokkien-uudisasukkaiden lisäksi Keski-Taiwanin alkuperäiskansan pazeh pingpun jäseniä sekä varakkaita hakka-maanomistajia lännestä. Han-tulokkaat toivat läntisestä Taiwanista kahdensadan vuoden edestä kastelukanavilla kerrytettyä pääomaa ja osaamista sekä likaisia temppuja, joilla huijata alkuperäisväestöä. Eikä nyt puhuta pelkästään tartuntataudeista. Han-kiinalaiset uudisasukkaat muistuttivat antropologeja – he olivat taitavia löytämään kulttuurieroja. He saivat selville, että kavalanit pitivät eläinten ruumiita saastaisina, ja pian kavalanien puutarhoista alkoi löytyä kuolleita kissoja ja koiria. He kuuluivat, että kavalanit jättivät peltonsa suruajaksi, joten palatessaan suruaikansa jälkeen pellolle kavalanit saivat pian huomata, että hanien riisipeltojen vallit olivat työntyneet monta cún-mittaa heidän mailleensa. Kavalanit vajosivat hirvittävään köyhyyteen. Puolessa vuosisadassa heidät ajettiin yhä etelämmäksi. Nykyään kavalanien läsnäolon huomaa lähinnä erään bussiyhtiön ja viskimerkin nimissä, jotka kuiskivat kauan sitten unohtuneesta kansasta.

Vaeltaja: Elävät kuvittelevat olevansa kaikkivoipia, mutta kuolleet ovat täällä myös. Meidän joukossamme hanit ja alkuperäisasukkaat kietoutuvat yhteen, jopa ihmiset ja eläimet yhdistyvät, identiteetit hämärtyvät. Me olemme muodottomia, asumme vedessä, kivissä ja pelloissa. Lanyangin tasangolla mutkitteluvesistöissä, joissa vesi voi pyydystää valppaimmankin, meitä on monta: hukkumiset kartuttavat määräämme. Hanit ja alkuperäisasukkaat hukkuivat eri tavoin. Joesta ei ole noussut monia kavalani-kummituksia. Hukkuneet kavalanit kuolivat merellä, jonka lähellä he asuivat, kalastivat ja kaskiviljelivät riisiä. Hanit valtasivat joenpenkat – ja heitä hukkuu aina kun joen uoma siirtyi. Kyliä perustettiin ja kyliä jouduttiin siirtämään, ja joka kerta meitä muodottomia tuli lisää. Shengoun kylän maantieteelliset rajat eivät vakiintuneet ennen kuin japanilaiset rakensivat tulvapenkereen

Neichengin lähetyville vuonna 1936. Penger kuitenkin murtui usein, kun lännestä trooppiselta Tyyneltämereltä nousi taifuuneja, jotka olivat Yilanissa jokakesäisiä vieraita. Eräänä kesänä – kuulemma vuonna 1962 – isoja taifuuneja tuli kolme. Kun kolmas iski, kylän päämiehet polvistuivat penkereelle rukoilemaan meiltä armoa. Siksi me vielä nykyäänkin saamme nauttia hienosta villisika-ateriasta joka vuosi kuukalenterin kahdentenatoista kuukautena.

Mutta tämä saa minunkaltaiseni vaeltajan ajatukset todella vaeltelemaan: Miksi ihmiset, jotka voivat muokata lisää maata, vaivautuvat pyytämään suojelusta meiltä? Miksi meitä kummituksia rukoillaan yhtä paljon kuin jumalia, ellei jopa enemmän? Olisiko liian uskaliaasta sanoa, että kun Lanyangjoki tulvii, jumaltenkin on vaikea suojella itseään? Kaikella kunnioituksella, mutta en voi olla ajattelematta yilanilaista sanontaa: ”Ông-kong [’sodan jumala’] lähti ensimmäisenä (王公走代先)”, kun tulva tuhosi hänen ylhäisyytensä temppelein ja kylän suunnilleen 150 vuotta sitten.

Vaatimaton teoriani on: kun kyseessä on vesi, meidänlaisemme kummitukset voivat olla hyödyllisempiä kuin jumalat. Me olemme parempia välikäsiä, sillä veden kummituksille Lanyangjoki on koti.

Sata vuotta sitten kylänviisas Yang Shifang (楊士芳) rukoili läu-tuäkongia, ”vanhoja mestareita” (老大公), ja tulvavedet kiersivät kylän. Nykyään hän johtaa yhä seremoniaa penkereellä. Sen sijaan, että kyläläiset luottaisivat jumalten taivaallisiin määräyksiin, he värväävät kummitukset tuekseen. Olemme parempia kuin ylhäältä alaspäin kulkeva komentoketju, olemme muodottomia.

NELJÄS KOHTAUS: Uhrilahjat ja kalenterit paikallisen toiminnan lähtökohtina

Vaeltaja: Asetuimme tänne, koska täällä meidän on hyvä olla. Uudetkin viljelijät oppivat uhraamaan meille suitsukkeita, valmistelemaan tulessa ja savussa meidän käyttöömmekäikenenlaista mitä tarvitsemme: vaatteita, hienoja materiaaleja, käteistä. He oppivat käyttäytymään kunnolla, sillä muuten häiritsemme sadonkorjuuta. ”Älkää heitelkö työkaluja minne sattuu”, vanhat ihmiset komentavat nuorempia, koska he pelkäävät, että me kummitukset häiriinnyimme. ”Älkää käyttäkö karkeaa kieltä pelloilla”, he neuvovat. He sanovat: ”Hyvä viljelijä käy tarkastamassa pellon päivittäin”, ja kuka muu kuin joku meistä on pellolla pitämässä silmällä, käydäänkö siellä vai ei?

Maanviljelijä: Opimme seuraamaan kahtakymmentäneljää aurinkokalenterin jaksoa, tseh-khuita (節氣). Pappa Chang sanoo, että viimeisetkin taimet on istutettava ennen tshing-bîngin (清明) alkua. Qiao-täti sanoo, että jos mielih valmistaa säilykkeitä tai panna soijakastiketta käymään, se pitää tehdä ennen péh-löota (白露), tai Yilanin aurinko ei paista kyllin lämpimästi ja soijakastike homehtuu herkästi. Ennen kuin muutin kylään, taiwanilainen kansallistunteeni oli

saanut minut uskomaan, että aurinkokalenterin kaksikymmentäneljä jaksoa olivat silkkaa manner-Kiinan ideologiaa, jolla ei ollut mitään tekemistä Taiwanin maatalouden kanssa. Vasta myöhemmin minulle selvisi, että taiwanilaiset maanviljelijät olivat kehittäneet omat tapansa ja luoneet samoja kahtakymmentäneljää aurinkojaksoa hyödyntäen kätevän kaavan yilanilaiseen maanviljelyyn jo kauan sitten.

Meillä uusilla viljelijöillä on paljon opittavaa. Me havainnoimme, teemme kokeita ja kaivamme esiin vanhojen viljelijöiden tietoa. Vuosien saatossa ja kasvukausi kasvukaudelta osaamisemme karttuu pikkuhiljaa. Vuonna 2015 alkoi kiertää ajatus, että kotiloita oli tehokkainta kerätä yöllä. Muutamat meistä päättivät lähteä kotilometsälle aina keskiyöllä. Kun he kertoivat hyvästä menestyksestä, muut viljelijät ryhtyivät samaan. Vuonna 2016 kotiloiden kerääminen keskiyöllä oli jo vakiintunut käytäntö. Eräs maanviljelijä jopa vahvisti asian japanilaisessa tieteellisessä julkaisussa. Japanilaisten tutkijoiden mukaan kotilot ovat aktiivisimmillaan iltayhdeksästä aamukolmeen, mutta kaikki maanviljelijät eivät ole samaa mieltä ja sanovat, että Shengoun kotilot tulevat esiin jo iltakuudelta. Pappa Chang sanoo, että yleispätevää sääntöä ei ole: erot johtuvat lämpötilasta. ”Kun päiväsaikaan on vilpoista, mutta illaksi yhtäkkiä lämpenee, sammakot kurnuttavat kovaa, linnut yhtyvät laulukuoroon ja koirat haukkuvat lakkaamatta. Silloin omenakotilot ovat aktiivisimmillaan. Silloin näkee niin paljon kotiloita, että hirvittää!” Kun kotilokausi alkaa, omenakotilot tunkeutuvat töihimme ja vitsailuumme, jopa uniimme. Kotilojen määrä moninkertaistuu joka kohtaamisella niin yhteiskeittiöissä kuin sosiaalisessa mediassakin sekä sattumanvaraisissa juttutuokioissa peltojen vedenkorkeuden tarkistamisen lomassa. Kenn-tit-jaksosta (驚蟄, ”hyönteisten heräämisestä”) líp-hē-jaksoon (立夏, ”kesän alkuun”) asti kyselemme jatkuvasti: ”Miten riisintaimet pelastetaan kotiloiden valtavasta ruokahalulta?” Kotilot yhdistävät meidät.

Vaeltaja: Minä taas olen ollut täällä jo ennen näitä yhteisöjä. Olen tákäläinen, mutta olen suurempi kuin tákäläiset unelmat. He pyytävät lupaa asua täällä, ja kyllähän me sen heille sallimme, mutta he eivät ikinä opi tuntemaan meitä täysin.

VIIDES KOHTAUS: Tiede: kotilot ja vuodenajat

Maanviljelijä: Meidän kylässämme ei karteta tiedettä. Viljelijänaapureistani kaksi on ansioituneita tutkijoita. He seuraavat kotiloita, tutkivat tapoja joilla pitää ne loitolla ilman myrkkijä ja kehittelevät kotiloansoja ja syöttejä. Kokeiltuaan kaalinlehtiä, banaania, kalanruokaa ja ananasta he totesivat, että parhaiten kotiloita houkuttelevat riisileseet. Ne ovat myös maanviljelijöille taloudellisin vaihtoehto: muutama kaupunkilaistutkija ehdotti

banaaneita, mutta ostaako kukaan muu kuin hallituksen rahoittama laboratorio banaaneja kotiloiden ruoaksi?

Naapurissani asuvat tutkijat kannustavat meitä kokeilemaan uusia ideoita. Me muut teemme toisinaan liian hätäisiä johtopäätöksiä. He kokeilevat ensin. ”Minulle tieto on todella valtavan tärkeää”, toinen heistä sanoi minulle, ”ja muutenkin pelkkään kuulopuheeseen luottaminen voi olla todella vaarallista.” Me kaikki teemme huomioita, mutta he vahvistavat sen, mitä olemme huomanneet.

Tiedettä on tietenkin monenlaista. Vihreän vallankumouksen aikana tiede vaikutti kovin mahtavalta; se kuului samaan pakettiin kemikaalien, koneiden ja maarakennuksen kanssa. Kaikki pakettiin kuulumaton oli vanhanaikaista, eikä kenenkään pitänyt enää toimia niin. Vanhan ja uuden välillä oli muuri. Pakettia on kuitenkin kritisoitu paljon: sen osat ovat hajonneet. Ystävälliset viljelijät noukkivat joitain osasia mukaansa ja jättivät toiset omaan arvoonsa. Me tarkkailemme kotiloita, luemme niistä, kyselemme naapureiltamme ja teemme pieniä kokeiluja, jotka mahdollisesti todistavat ajatuksemme päteviksi.

Eräs viljelijätovereistani huomasi tänä vuonna seuraavaa: kun lähipellon tavallinen viljelijä myrkytti kotiloita pellostaan eräänä iltapäivänä, peltoa ympäröivät sementtivallit olivat seuraavana aamuna kotilonmunien peitossa! Silloin oli vielä viileää. Minun pellollani ei ollut yhtäkään munaa. Luimme aiheesta, ja stressi ilmeisesti saa omenakotilot munimaan. Myrkyt tappoi aikuisia, mutta kasvatti kuoriutuvien kotiloiden määrää.

Meidän näkökulmastamme kotiloillakin on sesongit, emmekä enää edes yritä tappaa niitä kaikkia, vaan opettelemme elämään edes muutaman kotilon kanssa. Tarkkailemme niitä – opimme edellisiltä sukupolvilta ja tutkijoilta yhtä paljon kuin toisiltamme. On käynyt ilmi, että kun riisi on vanhempaa, kotilot eivät pysty enää katkaisemaan sen vartta. Siinä vaiheessa kotiloista voikin yhtäkkiä tulla meidän ystäviämme. Käytämme niitä pitämään rikkaruohoja kurissa. Näin sanoi pappi Chang: ”Kerään isoja kotiloita, mutta neljanteen tai viidenteen sukupolveen en koske. Kun taimet ovat kasvaneet 40-45 päivää, nuoremmat kotilosukupolvet ovat kasvaneet suuriksi ja alkavat syödä rikkaruohoja. Siitä sukupolvesta ei ole huolta, se auttaa meitä. Käytämme omenakotiloita hyödyksemme.”

Muutamme strategioita, uudistamme niitä. Käytämme aistejamme, otamme opiksi kokeistamme ja vanhempien viljelijöiden kokemuksista. Toista tapaa voisi ehkä kutsua tieteeksi ja toista taikauskoksi, mutta meidän silmissämme kumpikin avaa oven ja valpastuttaa meidät kunkin kauden haasteisiin. Emme kaikki tietenkään katso asiaa samasta näkökulmasta ja kiistelemme siitä, millainen tieto on parasta. ”Ulkomaalaiset tutkijat eivät ymmärrä meidän tilannettamme”, sanoi eräs toinen naapurini. Silti kukaan meistä ei hylkää mitään vaihtoehtoa kokonaan.

Saivartelija: Monet 1990-luvun tiedesodissa näpeilleen saaneet ja alkuperäiskansojen kosmopolitiikasta innostuneet antropologit ja tieteentutkijat alkoivat 2000-luvulla etsiä vaihtoehtoisia maailmointikäytäntöjä, joiden avulla olisi mahdollista päästä ”tieteen”

ulkopuolelle. Tiedettä ja alkuperäiskansojen tietoa tai perimätietoa verrattaessa tieteen logiikka alkaa vaikuttaa epäilyttävältä: tiede vakuuttaa meille, että vain yhdenlainen tieto on hyväksyttävää, ja torjuu moninaisuuden ja vaihtoehtoiset käsitykset. Tällaisissa tulkinnoissa tiede ja modernin maailman ongelmat samastetaan.

Analyttiset tutkimukset rakennetaan vertaamalla konsepteja. ”Kuvittele maailma alkuperäiskansan konseptin A kautta tai tieteellisen konseptin B kautta”, tutkija ehdottaa. Tekniikka toimii hyvin, kun tutkija asettuu vertailemaan paikallisia kontrasteja meidän ja muiden tapojen välillä. Mitä räikeämpi kontrasti on, sitä paremmin vertailu toimii. Jos paikalliset eivät kuitenkaan ryhdy moisiin vertailuihin, tilanne antaa tutkijalle erilaisen lahjan: mahdollisuuden työskennellä paikallisten käytäntöjen parissa, joissa monet konseptit, puitteet ja aatemaailmat sekoittuvat, kerrostuvat, kilpailevat ja muutenkin haastavat toisiaan. Tällainen lähestymistapa ei hylkää erilaisten piirteiden erottelua, mutta siinä erottelu on tutkimuksen alku eikä sen loppupäätelmä. Tavoitteena on tarkastella, miten ihmiset toimivat eri puitteissa, miten he harkitsevat mikä kehys sopii mihinkin tilanteeseen parhaiten.

Tällaisessa tutkimuksessa tiede näyttää erilaiselta. Tiede liittyy muiden väitteiden joukkoon, johon kuuluvat myös kummitukset ja jumaluudet. Jos haluaa oppia omenakotiloista, ei saa pelätä tieteellistä lukemista. Tiedettä ei silti tarvitse soveltaa sokeasti kuin uskoa. Tutkijoiden väitteet sekoittuvat henkilökohtaisiin havaintoihin, julkiseen keskusteluun ja kummitusten väliintuloihin.

Vaeltaja: Minusta puhutaan koko ajan, mutta kukaan ei kuule mitään, mitä sanon. Kaikki kuulevat vain sateen, joka pyyhkii sanani pois. Silti kerron kotiloista: ne ovat nälkäisiä niin kuin minäkin. Jos viljelijät jättävät yhtenäksään yönä kotilot keräämättä silloin kun riisi on nuorta, he menettävät osan sadosta. Pitäisikö tässä sääliä viljelijöitä vai kotiloita? Niin paljon elämää! Se korventaa minua.

KUUDES KOHTAUS: Häiriötä linnuista

Vaeltaja: Mitä vesilinnut sanovat, kun ne kaivelevat riisipellon mutaa? Kuuntelen niitä kaikkia, en pelkästään viljelijän valkoisia ankoja. Täällä on myös täplänokkasorsia, kurppoja, ojasuokanoja ja liejukanoja. Linnut ovat toimeliaita sieluja. Tunnen ne: ne ovat nälkäisiä niin kuin minäkin. Ne työntävät päänsä mutaan, joka vei minun luuni. Olen osa mudan kerrostumia, joissa on leviä, hyönteisiä ja siemeniä, mutta myös muita aikoja ja muita väitteitä. Katso kun roiskautan osan niistä esiin. Kenties sitten huomaat minut.

Saivartelija: Kehitysasiantuntijat ehdottavat, että maanviljelijät estäisivät omenakotiloiden leviämisen pelloillaan pitämällä ankoja, jotka syövät kotiloita. Toden totta, Yilan oli aikoinaan kuuluisa ankkalaumoistaan. Harmi vain, että kun ihmiset muuttuivat koirien syöjistä koirien ystäviksi – ja osa koirien hylkääjiksi – kulkukoiraumaista tuli osa maaseudun ekologiaa yhdellä hännänheilautuksella. Lanyangin tasangolle ripotellut tyhjat minikartanot tarjoavat koiraumoille mahtavia marmoripesiä. Koirat saalistavat ankoja ja kanoja ja ahdistelevat yksinäisiä lenkkeilijöitä. Anka-riisiviljely on Yilanissa hyvää markkinointia, mutta huonoa viljelyä. Ankoja pidetään nykyään aidatuilla kaupallisilla tiloilla, jotka ostavat viljelijöiden keräämiä kotiloita. Kun pyysimme ankoja auttamaan luonnonhistoriallisissa kokeissamme, ne vastustivat ajatusta kovaan ääneen.

Maanviljelijä: Muitakin lintuja kuitenkin riittää – ne ovat suorastaan ongelma! Liejukanat (tsuí-ka-līng) ovat olleet tänä vuonna aivan kamalia. Ne etsivät mudasta ruokaa ja nokkivat samalla riisintaimien juuria niin, että taimet ovat niiden jäljiltä hujan hajan. Linnut eivät silmäänsä räpäytä, kun hätyytän niitä. Mitä ihmettä niille voi tehdä?

Liejukanat eivät ole uusi laji täällä, mutta jostain syystä niistä on nyt tullut hirveä riesa. Syynä saattavat olla ”vihreät kaunistamishankkeet”, joissa joenpenkkojen kosteikoista muokataan nurmikkoisia puistoja, mutta sitä ei voi sanoa varmaksi. Varmaa on kuitenkin se, että liejukanat herättävät kylässä paljon keskustelua. Yksi viljelijä väittää, että me yliireagoimme: antakaa lakoontuneiden taimien olla, hän sanoo, ne oikenevat kyllä itseksensä. Toisen viljelijän mielestä ensimmäinen voi sanoa niin vain siksi, että riisinviljely ei ole hänen tärkein tulonlähteensä. Toiselle riisinviljely on elämä, ja hän sanoo käyttäneensä tänä vuonna omaisuuden laonneiden taimien korvaamiseen. Väittelyyn on tempautunut mukaan koko kylä, ja uusia mielipiteitä kuuluu päivittäin.

Minä puolestani korvasin liejukanojen turmelemat taimet kolme kertaa. Asensin pellolleni myös yksinkertaisen lankaviritelmän siinä toivossa, että se pitäisi linnut poissa.

Pari päivää sen jälkeen, kun olin sitonut punaisia lankoja pellolle, kaksi naapurua kertoi, etteivät ne toimi. He selittivät, että linnut oppivat ansalankojen paikat ja sen kuin astuvat niistä yli.

Pappa Chang taitaa olla oikeassa linnuista. Näin hän sanoi: ”Voi että, linnut! Ne ovat suurin haaste. Ongelma on, että linnut ovat älykkäitä. Kaikki, mitä ihmiset ovat kokeilleet – linnunpelätit, valot, liput, narut, ilotulitteet – toimivat enintään kolme neljä päivää ennen kuin liejukanat tajuavat, että niistä ei ole vaaraa.”

”Liejukanat vähenevät, kun niiden lempiherkut, riisinkuoret, loppuvat”, hän jatkoi, ”mutta sitten tulevat täplänokkasorsat, jotka telmivät niin riehakkaasti, että taimet katkeilevat.”

Eli jos ei yksi lintu, niin sitten toinen. Jos ei linnut niin rikkaruohot. Miten riisin saisi pidettyä turvassa? Ainakin me kiinnitämme siihen huomiota.

SEITSEMÄS KOHTAUS: Miten selvitä Vihreästä vallankumouksesta

Maanviljelijä: Maanviljelyn tuloksena saamme vatsamme täyteen, mutta se nostaa esiin toisenkin tavoitteen: elää sopuisasti muiden kanssa. Emme voi toteuttaa unelmaa yksinämme. Mukaan on otettava monenlaisia toisia. Joka viljelyskaudella meillä on tilapäisiä vapaaehtoisia. Heiltä puuttuu kokemusta, mutta heidän työntönsä riittää pitämään meidät aikataulussa kevätkiireiden yli. Olemme myös osa laajempaa liikettä, joka pyrkii elävöittämään kaupungin ja maaseudun välisiä suhteita. Kaupunkilaiset tulevat kokeilemaan maanviljelyä. Haluamme, että he liikaavat kätensä, joten näytämme, miten riisintaimia istutetaan tai kotiloita kerätään. He ovat hienohelmisiä ja kömpelöitä ja joskus he saavat aikaan järjetöntä sotkua. Mutta haluamme heidän ymmärtävän, että ilman maanviljelijöitä he eivät saisi ruokaa, että ilman maaseutua ei olisi kaupunkeja. Toisinaan romantisoimme itseämme pikkuisen siinä samalla. Meiltä saattaa esimerkiksi jäädä kertomatta, että kun kaupunkilaiset ovat kotona kaupungissa, taimet istutetaan koneilla. Heille asian ydin on kokemus maanviljelystä. Sitä ei tavoita, jos ei astu mutaan, ja niinhän mekin päivittäin teemme.

Maanviljely ei kuitenkaan toimi ilman muita olentoja, sekä eläviä että kuolleita. Kaikki taiwanilaiset tuntevat laulun aasianmutakalasta, joka elää riisipelloilla ja muistuttaa meitä lapsuuden viattomista iloista. Kalat alkoivat kuitenkin hävitä, kun kastelujärjestelmiä uudistettiin, maavallit korvattiin sementtisillä ja kemikaalien käyttöä maanviljelyssä lisättiin. Aasianmutakaloihin liittyvä nostalgia voi ehkä auttaa selittämään ystävällistä viljelyä.

Tietyt eläimet auttavat meitä auttamalla riisiä. Eräs iilimatolaji syö omenakotiloita: se on meille tarpeellinen eläin. Sitä iilimatolajia ei kiinnosta ihmisveri. Ne ovat erikoistuneet vesikotiloihin – kaikenlaisiin. Me sen sijaan olemme oppineet erottelemaan ja arvostamme kotoperäisiä kotiloita. Omenakotiloita kerätessämme laskemme kotoperäiset kotilot takaisin veteen. Paikalliset kotilot eivät syö riisintaimia. Sen sijaan jotkut niistä auttavat meitä poistamalla levää.

Jopa omenakotiloista tulee ystäviämme, kunhan riisi on tarpeeksi vanhaa kestämään niitä. Silloin ne auttavat pitämään rikkaruohot kurissa. Siksi kiinnitämme huomiota eläimiin ja opettelemme mahdollisia tapoja elää niiden kanssa yhdessä sen sijaan, että tappaisimme ne kaikki.

Saivartelija: Mitä kaikkea siihen kuuluu, että kiinnittää huomiota muihin? Siihenkin on metodinsa. Me kutsumme metodeja luonnonhistoriallisiksi kokeiksi, jotta voimme korostaa tarkkailun tärkeyttä laajassa merkityksessä. Siinä käytetään useita aisteja ja lähteitä: viljelijät seuraavat kalenteriin perustuvia rituaaleja, kuuntelevat lintuja, keräävät kotiloita eri vuorokaudenaikoihin ja käyttävät kehoaan työkaluna. He seuraavat maanviljelyyn liittyvää sosiaalista mediaa ja lukevat tieteellisiä julkaisuja.

Luonnonhistoria on perinteisesti viitannut eurooppalaiseen käytäntöön, joka valistuksen aikakauden myötä toi tarkkailijat ulos, sinne, minkä he tunsivat luontona. Me torjumme tämän kapean määritelmän ja sisällytämme luonnonhistorian käsitteeseen kaikenlaiset maailmantarkkailukäytännöt, varsinkin sellaiset, joissa toislajisten olentojen sosiaalisia suhteita ei tutkita pänttämällä vaan tuomalla henkilökohtaiset havainnot yhteisön määrittämään tulkintakehykseen. Tässä termin laajennetussa merkityksessä Yilanin ystävälliset viljelijät ovat luonnonhistoriallisten käytäntöjen mestareita, sillä he käyttävät jatkuvasti kasvavaa tietovarantoaan riisipellon elämästä viljelyksen ohjenuorana. Jokainen havainto innoittaa muita. Olivatpa kyseessä sitten tiede tai perinteet, viljelijät eivät juutu staattiseen kosmologiaan: he tutustuvat maailman erikoisuuksiin.

Kun luonnonhistorian käsitteen merkitystä laajennetaan, sitä eivät enää rajaa eurooppalaisen eliitin kokemus ja kolonialistiset puitteet, ja samalla avautuu mahdollisuus kiinnittää huomiota siihen, mikä monille huomaamisen tavoille on yhteistä. Se rikkoo ennalta-asetettuja rajanvetoja paitsi kansanomaisen ja ammattimaisen välillä, myös Lännen ja Toisten välillä. Näin voimme tutkia – usean linjan kanssa risteäviä – käytäntöjä, joiden avulla maanviljelijät voivat työskennellä ontologisen eron kanssa siten, että siitä tulee liittolainen sen sijaan, että he joutuisivat sen armoille. Antropologien lailla maanviljelijätkin kunnioittavat monenlaisia maailmointikäytäntöjä, ja aivan kuten antropologit, hekin osaavat vaihdella, yhdistää ja asetella niitä vastakkain. Yilanin ystävällisten viljelijöiden luonnonhistoria käy vuoropuhelua muiden luonnonhistoriallisten tapojen kanssa – ja silti ylittää ne ja sijoittaa painopisteensä paikallisiin viljelystapoihin.

Kun ryhdytään laajentamaan luonnonhistorian määritelmää, tuntuu järkevältä harkita myös, havainnoivatko muut elävät olennot samalla tavalla (ainakin jos havainnon laajentaa tarkoittamaan monenlaisia aistikokemuksia). Omenakotilot ovat uusia asukkaita Taiwanin riisipelloilla. Ne tutkivat: ne maistelevat monia kasveja ja jopa eläimiä ja kehittävät siten ruokavaliotaan. Ne kokeilevat, miten sementtivallit, riisinvarret, vaalikampanjan liput ja tutkimuskamerat sopivat munimislustoiksi. Etsiessään paikkaansa ne kohtaavat paikallisia kotiloita, ilimatoja ja viljelijöitä ja muitakin. Muut eläimet ja kasvit taas totuttelevat elämään maailmassa, jossa omenakotilot valtaavat yhä enemmän tilaa.

Merkityksen laajentaminen tekee käsitteestä vähemmän täsmällisen – tässä tapauksessa ihmisten käytäntöjen osalta – mutta se avaa mahdollisuuden kysyä, mitä yhteistä ihmisillä ja muilla olennoilla on. Jos ihmiset eivät tutki ja luo maailmaa yksin, siinä on perusta, jolta lähteä työstämään yhteiseloa.

Entä kummitukset? Yilanin kummitukset kykenevät havaintoihin . Ne aiheuttavat onnettomuuksia, ne pelastavat ihmisiä tulvista. Ne vaativat huomiota ja protestoivat, kun niitä ei muisteta. Tuntuu vaikealta kieltää kummituksilta tekijöiden paikka luonnonhistorian aikakirjoissa, mutta ne kuuluvat myös niihin , joita havainnoidaan – vaikka kummitukset, muodottomat, eivät koskaan esiinny tietyssä hahmossa. Se tietysti sotkee eurooppalaisia käsityksiä luonnosta, mutta eikö niin ole tarkoituskin? Luonnon käsitteen avaaminen antaa tutkijoiden perehtyä katveeseen jääneisiin käytäntöihin, joiden ontologiaa kehäksi rakentelevat yhtä lailla muutkin kuin ihmiset. Tällaisten kehysten jaottelu niiden alkuperän mukaan on vain analyysin ensimmäinen askel, ei sen päämäärä.

Kaikkea tätä ohjaa tietty toimintatapa. Ystävälliset viljelijät tutustuvat monenlaisiin olentoihin syystä. Käytännöt, jotka vakiinnutettiin 1900-luvun jälkipuoliskolla – maaseudulla ja kaupungeissa, eliitin eristetyillä asuinalueilla ja rutiköyhällä jättömaalla – uhkaavat maapallon elinkelpoisuutta. Jotta siedettävät asuinympäristöt saataisiin palautettua, ystävällisten viljelijöiden on opittava niistä olennoista, jotka Vihreä vallankumous ja maan kaupallistaminen karkottivat. Sen sijaan, että pelloista tehdään yksilajisia autiomaita, ystävälliset viljelijät haluavat niille muitakin elämänmuotoja. Sen sijaan, että he yrittäisivät tuhota haittavaikuttajat, he sopeuttavat ne. Se ei kuulosta järin suurisuuntaiselta suunnitelmalta, mutta – kun tavoitteena on selvittää Vihreästä vallankumouksesta – siinä on suurin toivomme.

Vaeltaja: ”Toivo”, hän sanoo. Hah! Minulla ei ole toivoa, minä olen jo kuollut. Jatkan sitkeästi tässä maailmassa, kylvän sekä kauhua että siunauksia, ettekä koskaan tiedä, kumpaa on tulossa. Panenko alulle maailmanlopun vai leyhyttelenkö syyliinne hyvän sadon? Ette voi tietää. Teidän ylimielisyytenne ja väkivaltaisuutenne vain kasvattaa meidän määräämme. Meille kelpaavat yhtä lailla teidän uudet Yhdysvaltain dollarinne kuin vanhanaikaiset vaatteenne ja kampanne. Meidän arvoituksemme saa viimeisen sanan.

Ehdotan nöyrästi: ruokkikaa minua.

TIIVISTELMÄ

Tämä genererajoja rikkova o-pei-la yhdistelee videota ja performanssipainotteista tekstiä ja toimii monilajisena esityksenä kokeellisesta luonnonhistoriasta. Esiintyjämme käsittelevät ”kulta-aarrekotiloa” (金寶螺; kim-pó-lê; Pomacea canaliculata ja sen sukulaiset; omenakotilo), joka tuotiin Taiwaniin Argentiinasta vuonna 1979. Siitä haviteltiin teollisesti kasvatettavaa ruokaetanaa, mutta nykyään se on paha tuholainen riisiviljelmillä Taiwanissa ja muualla Aasiassa. Vihreän vallankumouksen periaatteita noudattavat maanviljelijät tuhoavat kotiloita myrkyttämällä, mutta Taiwanissa Yilanin piirikunnassa uusi ystävällisten viljelijöiden (友善小農; youshan xiaonong) sukupolvi kerää kotiloita käsin ja pyrkii oppimaan kotiloiden elämästä niin paljon, että maanviljelys saadaan sisällytettyä osaksi muita riisipellon monilajisia elämisen tapoja. Nämä maanviljelijät rakentavat kokeellista luonnonhistoriaa sekä uusille että vanhoille riisipellon asukeille ammentamalla monenlaisista tietolähteistä, kuten henkilökohtaisesta kokemuksesta, kansainvälisestä tieteestä, sosiaalisesta mediasta, perinteisistä kalentereista ja paikallisista kummitus- ja jumalkäsityksistä. He sallivat tietoisesti kokeilujensa risteämisen riisipellon muiden lajien tekemien tutkimusten kanssa. Artikkelissa esitellään sekä ihmisten tekemien että toislaajisten kokeilujen etnografiaa. Videon ja tekstin yhdistelmä osoittaa lajienvälisen tuttavuuden performatiiviset piirteet. Samalla otamme kantaa keskusteluun radikaalista toiseudesta ja näytämme, miten antropologit voivat tehdä muutakin kuin luokitella eroavaisuuksia: voimme myös tunnistaa katveeseen jääneitä kansanomaisia käytäntöjä, jotka sekoittavat ja asettavat vertailtavaksi monia ontologisia vaihtoehtoja. [kokeellinen elokuva; monilajinen etnografia; ystävällinen viljely; omenakotilo; monet ontologiat; Taiwan]

VIITTEET

ruohonjuuritason toimintaa, jota harrastavat amatöörit ja jota leimaa vahva queer-henkisyys: Perinteisessä taiwanilaisessa oopperassa näyttelijät ja muusikot esiintyvät ulkona epämuodollisessa ympäristössä, puun alla tai tempelin edessä, ja yleisö syö ja hurraa ystävilleen. Se on ruohonjuuritason luovaa toimintaa, ei korkeakulttuuria niin kuin eurooppalainen ooppera. Esityksiin osallistuu vain muutama amatöörisoittaja ja -näyttelijä. Edellä mainittu ”queer-henkisyys” viittaa ristiinpukeutumisen keskeiseen merkitykseen esityksissä sekä juoniin, joissa alinomaa erehdytään henkilöistä tai omaksutaan päättömästi kaikenlaisia valehenkilöllisyyksiä. Aikoinaan miehet esittivät sekä naisten että miesten roolit, mutta nykyään pääroolit, niin miesten kuin naistenkin, ovat siirtyneet naisille. Viimeaikaiset pyrkimykset tehdä taidemuodosta virallinen taiwanilaisen kulttuurin ikoni ovat johtaneet ammattimaistumiseen, mutta ruohonjuuritason perintö näkyy edelleen selvästi.

jossa sekoitetaan ja törmäytetään monenlaista estetiikkaa: Uudempi o-peil-an muoto syntyi Japanin siirtomaavallan aikana, kun perinteiset tyyli oli kielletty ja mallia tuli ottaa moderneista länsimaista: seurueet esittäytyivät vuoroin japanilaiseen valtaan alistuvina kominka-alamaisina (kun siirtomaavallan poliisi tuli paikalle) ja vuoroin taiwanilaisina ristiinpukeutujina. Rajoituksista versonut tyyli yhdistelee kaikenlaisia perinteitä. (Eräs nykyinen o-peil-seurue sekoittaa esityksissään kreikkalaista tragediaa ja taiwanilaisia oopperajuonia.) Kuvailemamme ystävällinen viljely ammentaa niin ikään materiaaleja, tyyliä ja näkökulmia monesta eri lähteestä.

vuoropuhelua käsikirjoituksen kanssa, johon on yhdistelty haastattelumateriaalia: Taiwanin virallinen kieli on mandariinikiina, mutta iäkkäämmän paikallisväestön valtakieki on hokkien. Kun haastateltava on todennäköisesti puhunut hokkien, kieli on romanisoitu tekstiin. Sitaatit ovat käännöksiä haastatteluista.

Väite kehystää koko artikkelia, mutta sitä ei toisteta käsikirjoituksessa: Lucien Taylorin (1996) fenomenologinen lähestymistapa kannustaa harkitsemaan kuvaan ja ääneen perustuvaa antropologiaa, joka poikkeaa kirjoitetun antropologian diskursiivisista ja representatiivisista piirteistä (ks. myös MacDougall 1997). Me päädyimme kirjoitettuun antropologiaan, johon on liitetty kuvia ja ääntä sen sijaan, että tutkisimme elokuvan kaikkia mahdollisuuksia kokemuksena ja diskurssina. Kuten Taylor (1996, 80) kirjoittaa, ”elokuvien ei pitäisi niinkään kuvittaa kuin ilmentää antropologista tietoa”. Anna Grimshaw (1997) puolestaan esittää, että osallistuva havainnointi on aina lähtökohtaisesti visuaalinen käytäntö, joten visuaalisuuden tulisi olla kehys, jossa tulkitaan antropologiaa. Etnografinen elokuva välittää tietoa, jota tekstisivu ei kykene välittämään. Se on fyysistä ja älyllistä näkemisen toimintaa, ei pelkkää dataa. Se ei ole myöskään vieraan näkemyksen kertausta tai elokuvantekijöiden itseilmaisua vaan kääntämistä.

Tässä hengessä esitämme videomateriaalimme ja ääninauhamme ilman täyttä selitystä ja toivomme, että katsojat huomaavat kuoriensa sisällä naksuttelevien kotiloiden, nuuhkivien koirien ja riisin hentojen kukkien puhkeamisen salaisuudet. Ensimmäisenä esitettävä materiaali on kuvattu mikrokameralla, jota kantoi akaattikotilo (Taiwanissa haitallinen vieraslaji). Se havainnoi riisipeltoa mutaisesta maanrajasta. Elokuvan päähenkilö on vedenalainen kotilo, omenakotilo. Omenakotiloiden äänet nauhoitettiin hydrofonilla. Sillä, että nauhoitimme kotiloiden ääniä mutta emme selittäneet niitä, pyrimme välittämään radikaalin eron ylittävien kohtaamisten synnyttämää kitkaa (ks. Tsing 2005), ja saman pyrkimyksen vuoksi ihmisten puheista vain osa on käännetty. Tässä liitymme monilajisiin etnografeihin, mutta sen sijaan että etsisimme ihmismäistä moraalialia ja tietoisuutta, performanssimme painottaa suhteisiin liittyvää uteliaisuutta ja yhteiselämisen ekologisia seurauksia.

Artikkelin kenttätyön ovat tehneet antropologi-maanviljelijät Tsai (vuodesta 2013 nykypäivään) ja Chevrier (vuodesta 2016 nykypäivään). Tsing osallistui antamalla kipinän oopperaan, jota kehiteltiin enimmäkseen huomattavan pitkissä etäryhmäkeskusteluissa. Carbonell ja Chevrier keräsivät videomateriaalin ja äänitteet maalisi-elokuussa vuonna 2016 time lapse -kameran, mikrokameralla, vedenkestävällä Sony Cyber-Shotilla, GoPro-kameralla, Sony A7rii-kameralla

ja Canon 5D -kameralla (hyönteiskameroiden monimuotoisesta toimijuudesta ks. Haraway 2008). Elokuvan äänimaisema on kahtalainen. Aloitamme ja lopetamme Tsain ja Chevrierin äänittämiin yilanilaisen oopperan lyömäsoittimiin. Elokuvan muut äänet Carbonell ja Chevrier nauhoittivat viljelysympäristössä, mutta kotiloiden äänet tallennettiin akvaariossa. Carbonell editoi videomateriaalin jatkuvassa keskusteluyhteydessä ryhmän kanssa samalla, kun me kirjoitimme ja muokkasimme tekstiä ja videota.

Prologi

Sen latinankielinen nimi on *Pomacea canaliculata*, ja jotkut nimittävät sitä pelkästään ”omenaksi”: Omenakotilo (tai ”kulta-aarrekotilo”), josta kirjoitamme, määritellään yleensä lajin *Pomacea canaliculata* edustajaksi. Nimen ”kulta-aarre” viittaa rahamäärään, jonka yrittäjät toivoivat ansaitsevansa. Kotiloa kutsutaan myös ”omaisuuden ja pitkäikäisyyden kotiloksi” (福壽螺; fushouluo). *Pomacea*-suvun kotiloita on vaikea erottaa toisistaan: niiden kuorten ulkonäkö vaihtelee lajin sisälläkin suuresti, kun taas muut kotilot yleensä tunnistaa kuoren perusteella helposti. Sekaannusta lisää myös se, että Taiwaniin tuotiin Argentiinasta vahingossa useita kotilolajeja (Hayes et al. 2008). Kuten niiden morfologia, myös niiden elinkaari on osoittautunut muuntuvaksi. Omenakotilot hyödyntävät muuntuvuuttaan ja ovat siksi tehokkaita tuholaisia riisipellolla. Kuten Nestor Cazzaniga (2006) kirjoittaa, kotiseudullaan Argentiinassa omenakotilot ovat ”harmittomia ja hyödyttömiä”, Aasiassa niistä sitä vastoin on tullut keskeisiä ekosysteemin muokkaajia. Monet tutkijat selittävät eroa luontaisten vihollisten puuttumisen sijaan kotiloiden muuntuvuudella ja niiden lisääntymistahdilla (Lach et al. 2000). Omenakotilot kasvavat nopeammin ja tuottavat paljon enemmän jälkeläisiä lämpimämmässä ilmastossa. Hyödyllinen johdatus aiheeseen on Joshi & Sebastian 2006. Sekä tarkoituksellisesta että vahingossa tapahtuneesta kotilon leviämisestä Aasiassa vuosina 1980–1990 ks. Naylor 1996. Ekologisesta tuhosta ks. Carlsson, Brönmark ja Hansson 2004.

Ensimmäinen kohtaus

Se voi olla hikeä, mutta luulen että se johtuu kummituksista: Yksilön identiteetti ei rajoita kummituksia yhtä paljon kuin niitä, joilla on elävän status. Kummituksethan ovat menettäneet nimensäkin. Hyödynnämme kummitusten määrittelemätöntä statusta antamalla Vaeltajan esittää eri lajeja ja joustavasti yhtä tai useampaa olentoa kerrallaan. Lisää kummituksista ks. Wolf 1974.

Ystävällinen viljely on yhtä lailla yhteiskunnallinen liike kuin elinkeino: Ystävälliset viljelijät pyrkivät maataloudessa muihin kuin teollisiin vaihtoehtoihin, mutta eivät halua sitoutua vakiintuneeseen ja jäykkään luomusertifikaattijärjestelmään. Jotkut ystävälliset viljelijät käyttävät useita viljelytekniikoita sekaisin. Eräs viljelijä esimerkiksi tekee viljelykokeita, joissa hän käyttää osalla pelloistaan valtion hyväksymiä kemikaaleja ja viljelee toisia ystävällisen viljelyn tekniikoilla. Toinen viljelijä on istuttanut valtion hyväksymää riisilajiketta ja koettanut viljellä sitä ystävällisin menetelmin. Kyseisen lajikkeen viljelyssä käytetään yleensä paljon

kemikaaleja ja sadosta maksetaan taattu hyvä hinta, joten muiden lajikkeiden kokeileminen vaatii viljelijältä uhrauksia. Vaihtoehtoiset markkinointiverkostot ovat tarpeen. Vaihtoehtoisista verkostoista ja maaseudun elvyttämisestä Taiwanissa ks. Lo ja Chen 2011, J. Chen 2014, Wo 2015 ja Tsai 2016.

tai sitten he noudattavat alkuperäiskansoilta periytyviä tapoja: Akateeminen kiinnostus radikaalia kulttuurieroa kohtaan on kehittynyt antropologian ja tieteen ja teknologian tutkimuksen risteyskohdassa. Kaksi moodia erottuu selvästi. Toiset tutkijat osoittavat, kuinka asiantuntijakäytännöt esimerkiksi tieteessä ja lääketieteessä poikkeavat kansanperinteen käytännöistä (esim. Mol 2002, Law & Lien 2013). Toiset tutkijat taas ovat suunnanneet huomionsa alkuperäiskansojen maailmointiin (esim. Viveiros de Castro 2012, Escobar 2011). Osuva termi yhden maailman maailma on peräisin Lawilta (2011). Helen Verran (2001) tuo nämä keskustelut esimerkillisesti yhteen. Teos *Science and African Logic* avaa tässäkin artikkelissa tutkittua analyttistä kenttää, ja Verran tarjoaa käsitteellisiä kontrasteja, mutta sekoittaa ne ottamalla mukaan käytäntöä ja historiaa.

maailman ja niiden keskinäisten käytännöllisten kanssakäymisten ontillisesta statuksesta: Verranin termi ontikka tarjoaa pelkän filosofisen keskustelun sijaan mahdollisuuden käsitellä käytännöllisiä olemassa olemisen tapoja. Käsite mahdollistaa toislajisten näkökulmien ja tapojen tutkimisen, eikä ontikka vaadi sen harjoittajilta filosofisten kaanonien omaksumista. Ei ole mitään syytä väittää, ettei kotiloilla ja kasveilla kenties olisi sellaisia.

Ontikka ei ole identiteetteihin sidottuja olemuksia. Vihreä vallankumous muutti riisin ominaisuuksia samoin kuin ekologioita, joiden osa riisi on. Ystävällinen viljely antaa riisille tilaisuuden reagoida eri tavalla: riisi ei toimi eristettynä tuotantokoneena vaan pikemminkin etusijaisena kanssaeläjänä riisipellon yhteisössä. Silloinkin kun riisi meidän kuvissamme liikkuu hitaammin kuin koirat ja kotilot, haastamme lukijan näkemään sen liikkeen silti toimintana. Tavoitteenamme on tarkkailla historiallisia muutoksia, joissa kasvit – ja muut olennot – luovat maailmoja (ks. Tsing 2015, tulossa). Tässä liitymme muihin kasvien tutkijoihin (esim. Hustak & Myers 2012).

Kolmas kohta

Nykyiset kukkulat ja laaksot ovat muodostuneet vasta noin kaksituhatta vuotta sitten: Chihhua Chiang antoi artikkeliin arkeologiaa koskevia tietoja henkilökohtaisissa keskusteluissa kirjoittajien kanssa.

lähinnä erään bussiyhtiön ja viskimerkin nimissä, jotka kuiskivat kauan sitten unohtuneesta kansasta: Yilanin varhaishistoriasta ks. Shih 1996, W. Huang 1998, W. Huang 2000 ja W. Chen 2010. Joista ja kummituksista ks. C. Huang 1999, Zhang 2003, Ku and Tan 2004, Wu 2014 ja Y. Chen 2014.

Neljäs kohta

Eräs maanviljelijä jopa vahvisti asian japanilaisessa tieteellisessä julkaisussa: Mainittu julkaisu on Wada & Yoshida 2000.

Viides kohta

Ystävälliset viljelijät noukkivat joitain osasia mukaansa ja jättävät toiset omaan arvoonsa: Postkoloniaaliset lähestymistavat tieteeseen ovat Shiho Satsukaa (2015) mukailleen painottaneet kääntämistä, eli sisällyttäneet siihen lingvististen käännosten lisäksi käsitteiden ja aineen työstämisen (Tsing 2015, 217–226). Tiede on käännettävä kylän puhetapaan istuvaksi, jotta se toimii osana ystävällistä viljelyä. Meidän kylässämme käytiin vastikään kiihkeä keskustelu siitä, toimiiko viljelijöiden yhteisenä kielenä paremmin tiede vai perimätieto. Kääntäjinä eivät toimi tässä yksinomaan tutkijat. Koska uudet viljelijät jättivät ennen uhraamatta hengille, pappi Chang pitää kurseja siitä, mikä on paras tapa antaa kummituksille uhrilahjoja. Näin myös pappi Chang on yhtä lailla kääntäjä, sillä hän tuo aiemman kerroksen kylän perimätietoa nuorempien viljelijöiden maailmaan.

stressi ilmeisesti saa omenakotilot munimaan: Kotiloiden lisääntymisestä stressaantuneina ks. Cartwright 2006, 16.

tiede samastetaan modernin maailman ongelmiin: Kaksi antropologian ja tieteen tutkimuksen päähahmoa, Bruno Latour (2013) ja Eduardo Viveiros de Castro (2013), ovat vakaasti sitä mieltä, että tiede on ollut ympäristötuhon keskeinen tekijä. Tämä artikkeli osallistuu samaan keskusteluun. Latourin painokas väite siitä, että tieteellinen ideologia on eri asia kuin tiede käytännössä, on hyvä alku. Pidemmälle vietyä: kun tutkijat osallistuvat rajattuihin käytännön maailmoihin (tässä artikkelissa pienviljelyyn), he tekevät tieteestä ja paikallisista kosmologioista työstettäviä sekoituksia ja vastakkainasetteluja. Tiede hankkeena sirpaloituu ja sekoittuu perimätietoon. Riippuu keskustelusta, ovatko ideologian ja käytännön väliset jaottelut pitäviä vai eivät. Jotta voidaan todeta selvästi, että tietyt tieteenlajit ovat olleet vaaraksi maapallon elämälle, mutta tunnustaa samalla, että toiset tieteenlajit ovat välttämätön työkalupakki yhteiselle selviytymiselle, on tärkeää tunnistaa prosessi, jossa nämä limittyvät toisiinsa paikallisesti.

sekoittuvat, kerrostuvat, kilpailevat ja muutenkin haastavat toisiaan: Marianne Lien auttoi kirjoittajia selventämään eroa käsitteiden vertailun ja käytäntöjen analyysin välillä henkilökohtaisissa keskusteluissa.

ne ovat nälkäisiä niin kuin minäkin: Alejandra Estebenetin ja Pablo Martínin (2002) mukaan omenakotilot vaipuvat horrokseen, kun olosuhteet ovat niille liian kylmät tai kuivat. Lisääntyminen on viileämmillä alueilla kausittaista, mutta trooppisilla jatkuvaa. Jotkut naaraat munivat keskimäärin jopa 3,7 kertaa viikossa koko elämänsä ajan, ja munimismääräksi on mitattu korkeimmillaan 10 869 ja keskimäärin 4 506 munaa naarasta kohti. Parittelu kestää kymmenestä kahteenkymmeneen tuntia ja jokainen munimiskerta kestää viisi tuntia. Vaikka kotilot elävät vedessä, ne munivat vesirajan yläpuolelle. Kotilot syövät kasvi- ja eläinperäistä ravintoa sekä hajoamistuotteita, mutta ne suosivat pohjasta kasvavia ja kelluvia vesikasveja.

Seitsemäs kohta

aasianmutakalasta, joka elää riisipelloilla ja muistuttaa meitä lapsuuden viattomista iloista: Wo (2015, 30) on kääntänyt Hou Dejianin laulun ”Mutakalajahdissa” vuodelta 1975.

Ne ovat erikoistuneet vesikotiloihin – kaikenlaisiin: Tässä kuvailtu saalistava iilmato on Whitmania laevis. Se haistaa ravinnokseen saalistamiensa vesikotiloiden limavanat (Lai, Chen & Lee 2010).

He seuraavat maanviljelyyn liittyvää sosiaalista mediaa ja lukevat tieteellisiä julkaisuja: Käytämme sanaa koe olettamatta siltä ammatillaisen tarkkuutta: korostamme sillä ennemminkin viljelijöiden avointa, yritykseen ja erehdykseen perustuvaa asennetta työssään. Maanviljelijät suostuvat olemaan väärässä.

mahdollisuus kiinnittää huomiota siihen, mikä monille huomaamisen tavoille on yhteistä: Eurooppalaisesta luonnonhistoriasta on kirjoitettu paljon 1600-luvulta nykypäivään asti ja aiheet ovat vaihdelleet yleismaailmalliseen kognitioon perehtymisestä (Atran 1993) tutkimuksiin, jotka käsittelevät kasvitieteen imperialistista politiikkaa (Pratt 1992, Brockway 2002). Jälkimmäinen on avainasemassa, kun pohditaan, tulisiko käsitettä luonnonhistoria laajentaa muihin projekteihin ja paikkoihin, ja millä tavoin se tulisi tehdä. Tuntuu tärkeältä välttää liian nopeita yleistyksiä siitä, mitä E. O. Wilson (1984) nimitti ”biofiliaksi” eli ihmisen rakkaudeksi muihin eläviin olentoihin. Sen sijaan tarkkailu-, nimeämis-, ja kuvailuprojekteja sekä projekteja, joissa tutkija osallistuu muunlajisten elämään, tulisi tarkastella niissä kulttuurillisissa ja poliittisissa ympäristöissä, joista ne kumpuavat. Kun tämän reunaehdon pitää mielessä, näihin projekteihin tutustuminen on innostava alue (ks. Nelson 1986 Alaskan alkuperäiskansan luonnonhistoriasta, Kohn 2013 runa-heimon viestinnästä eläinten kanssa Ecuadorissa, Macron 2015 varhaismodernista Japanista). Tämäntapaisessa historiaan pohjautuvassa tutkimuksessa luonnonhistoria voi kattaa sekä elitistisiä että kansanomaisia projekteja eri aikoina ja useissa paikoissa. Tällainen tutkimus ylittää stereotyyppisen käsityksen siitä, että vain länsimaiset tutkijat ovat kiinnostuneita toislajisten maailmojen käytännön yksityiskohdista, kun taas paikalliset ja alkuperäiset Toiset keskittyvät kosmologioihin.

maailmassa, jossa omenakotilot valtaavat yhä enemmän tilaa: Maanviljelyn asiantuntijat väittävät usein, että omenakotiloita voi torjua vain tuholaismyrkyillä, koska kotiloilla ei ole Taiwanissa luontaisia vihollisia. Maanviljelijät ovat kuitenkin huomanneet, että riisirodat, kurpot, liejukanat ja petoilmadot ovat oppineet syömään omenakotiloita. Sekä maanviljelijöiden havainnot että eläinten kokeilevat ruokavaliot ovat meidän näkökulmastamme luonnonhistoriallisia kokeita. Sisällytämme niihin myös ystävällisten viljelijöiden yritykset valmistaa ja syödä omenakotiloita, vaikka niitä pidetään kehnona ruokana.

siinä on perusta, jolta lähteä työstämään yhteiselo: Luonnonhistorian laajentaminen murtaa perinteiset käsitykset sekä luonnosta että historiasta ja altistaa ne varsin erilaisten tutkimusten kitkalle. Jopa perinteisimmässä merkityksessään luonnonhistoria johdatteli eurooppalaiset moniin ajallisuuden muotoihin (esim. Gould 1987). Käsitteen laajentaminen vieläkin väljemmäksi vaatii kiinnittämään sääntillistä huomiota useisiin maailman arvostamisen

ajallisuuksiin. Viimeaikaiset eurooppalaiset tutkimukset muiden eläinten ajan kokemuksesta (esim. Foster 2016) avaavat tietä edellä mainitulle huomiolle, vaikka ne osoittavatkin samalla eurooppalaisten elitististen käytäntöjen rajat.